

Det er blevet nemmere at uddele og investere bæredygtigt

Antallet af relevante forskningsprojekter inden for bæredygtighedsagendaen stiger, og samtidig fokuserer stadig flere kapitalforvaltere på bæredygtighed, oplever bestyrelsesforkvinde i Carlsbergfondet Majken Schultz. Bæredygtighedsekspert Tania Ellis mener, at i tider med stigende bundlinjefokus i både virksomheder og i den offentlige sektor kan fondenes 'tålmodige penge' gøre en afgørende forskel i løsningen af store samfundsudfordringer.

Af MICHAEL MONTY

27. september 2022

Hvordan der skal navigeres i forhold til bæredygtighed fylder mere og mere i fondssektoren - og emnet er på agendaen på 2022-udgaven af konferencen Fondenenes Dag.

'Bæredygtighed' er blevet ét af de ord, den danske fondssektor anno 2022 er allermest glad for, når sektorens aktører beskriver, hvad de gerne vil fokusere på i deres strategier, investeringer og uddelinger.

Og derfor er det heller ikke nogen stor overraskelse, at netop 'Fonde og bæredygtighed' er overskriften for den årligt tilbagevendende conference Fondenenes Dag i Industriens Hus i København på fredag den 30. september.

“Fondene og deres stakeholdere har – som alle andre – bæredygtighedsagendaen tæt på sig og skal navigere i det. Hvad er fondenes rolle, muligheder og begrænsninger, og hvilke stakeholder-interesser bør man være opmærksom på?”

Sådan lyder det blandt andet i oplægget til Fondenes Dag, der arrangeres af Dansk Industri, Copenhagen Business School, Fondenes Videnscenter, Københavns Universitet, Bestyrelsesforeningen og Komiteen for God Fondsledelse.

Blandt oplægsholderne på konferencen er bestyrelsesforkvinde i Carlsbergfondet Majken Schultz.

Over for Fundats lægger Majken Schultz ikke skjul på, at bæredygtighed længe har haft en fremtrædende plads på dagsordenen i Danmarks ældste erhvervsdrivende fond, hvor hun satte sig for bordenden for ni måneder siden.

”Bæredygtighed står meget højt på vores agenda – og har faktisk altid gjort det. Hvis man tænker bæredygtighed i en Gro Harlem Brundtlandsk forstand, er den bæredygtige måde at agere på en vigtig del af fondens og bryggeriets historiske udgangspunkt,” siger Majken Schultz.

Mere forskning at vælge imellem

CBS-professoren mener, at parallelt med, at arbejdet med bæredygtighed i Carlsbergfondet år for år er begyndt fylde mere og mere, er det samtidig, som hun udtrykker det, ”på nogle områder blevet nemmere”.

”Inden for uddelingsområdet er der kommet flere relevante forskningsprojekter at vælge imellem, fordi forskernes opmærksomhed på klima, miljø og diversitet er vokset. Og når det gælder varetagelse af investeringer, er der nu langt flere porteføljemanagers, der arbejder bevidst med bæredygtighed og impact-investeringer. Der er simpelthen flere om buddet nu,” siger Majken Schultz.

På andre områder er bæredygtighedsarbejdet i Carlsbergfondets bestyrelseslokale blevet mere udfordrende, konstaterer Majken Schultz:

”Det gælder for eksempel med vores ejendomme. Vi bruger helt enorme summer på at klimasikre nogle af de store ejendomme, vi har, og det er ofte svært for os at afgøre, hvor vi skal sætte ind, og hvad vi skal vide om bæredygtige materialer for at kunne træffe beslutninger. På dét felt er vi slet ikke i mål endnu, og her skal vi finde nogen, der kan hjælpe os i bestyrelsen,” siger Majken Schultz.

Fire indsatsområder

Carlsbergfondets bestyrelsesforkvinde mener, at når fonde og virksomheder anno 2022 taler om bæredygtighed, er det for de fleste særligt klimaforandringer og miljømæssig bæredygtighed, der er i fokus.

I Carlsbergfondet er der defineret fire indsatsområder, hvor bæredygtighedsspørgsmålet er relevant: Det gælder fondens uddelinger, investeringer, ejendomme og i relation til ejerskabet af Carlsberg-gruppen.

Når det handler om bæredygtighed i relation til uddelinger, understreger Majken Schultz, at Carlsbergfondet er en 'bottom up-uddelingsfond'.

"Vi er sat i verden for at støtte den visionære og fri grundforskning og laver ikke tematiserede calls ligesom de fleste af vores kolleger, og det holder vi fast i. Man kommer ikke til at se os gøre ligesom for eksempel Novo Nordisk Fonden, hvor der bliver lavet specifikke calls på bestemte forskningsområder. I Carlsbergfondet mener vi, det giver os den fordel, at vi kun støtter projekter, som forskerne rent faktisk er engagerede i," siger hun og fortsætter:

"Vi har i vores strategi besluttet at satse på blandt andet diversitet og bæredygtighed, og det betyder, at vi i høj grad, men ikke kun, vil kigge på forskning inden for de områder, når vi vælger de projekter, vi ønsker at støtte. Og i praksis er det intet problem at finde spændende bæredygtighedsprojekter, vi kan støtte. Rigtig mange forskere er optaget af klimaforandringer – for eksempel kan jeg på CBS se, at cirka 50 procent af de nye projekter på mit institut i disse år handler om klimaforandringer i én eller anden form," siger Majken Schultz.

I forhold til Carlsbergfondets investeringer, blev grundstenene til bæredygtighedstankegangen ifølge Majken Schultz lagt under Flemming Besenbacher, der sad i formandsstolen indtil udgangen af 2021.

"Min forgængers store interesse for blandt andet vand og verdensmål har gjort, at vi i fonden har arbejdet med bæredygtighed i flere år på investeringssiden. Det har udmøntet sig i en investeringsstrategi, der blandt andet sætter retning for valget af porteføljeforvaltere samt præcise kriterier og ESG-målsætninger, de skal arbejde ud fra," forklarer Majken Schultz.

Vil sikre ejendomme for eftertiden

Når Majken Schultz taler om bæredygtighed i relation til fondens ejendomme, er det med overskriften 'Kulturel bæredygtighed'.

”Vi bruger rigtig mange penge på vores ejendomme blandt andet med hensyntagen til kommende generationer. Det er en del af det, vi kalder kulturel bæredygtighed, og her tager vi vores forpligtelser til at sikre ejendommene for eftertiden på en bæredygtig måde meget alvorligt. Vi har blandt andet brugt et trecifret millionbeløb på en gennemgribende restaurering af J.C. Jacobsen og hans hustru Lauras private villa, der nu fungerer som Carlsberg Akademi,” nævner hun.

Den klart største del af Carlsbergfondets indtægter stammer fra udbyttet af fondens aktier i Carlsberg A/S, og Majken Schultz er som fondens formand samtidig næstformand i selskabsbestyrelsen. Også, når det gælder fondens ejerskab af Carlsberg, er bæredygtighedsfokus essentielt, understreger hun.

”I A/S-bestyrelsen har vi netop skærpet bæredygtighedsstrategien med præciserede målsætninger frem mod 2030 og 2040 inden for seks forskellige indsatsområder – alle sammen områder, vi som fond selvfølgelig også er meget optaget af. Det er en del af fondens engagerede ejerskabspolitik at gå op i bæredygtighedsstrategien for bryggeriet,” siger Majken Schultz.

Lægger pres på beslutningstagere

Bæredygtighed står også højt på dagsordenen i den internationale klimafond KR Foundation, der blev stiftet i 2014 af Villum Fonden og efterkommere af Villum Kann Rasmussen med fokus på de grundlæggende årsager til klimaforandringerne.

Faktisk er bæredygtighed ifølge direktør Brian Valbjørn Sørensen selve omdrejningspunktet for KR Foundations arbejde i en klima- og miljømæssig forstand.

”Klima- og miljømæssig bæredygtighed betyder for os, at samfundet holder sig inden for de planetære grænser. Det indebærer blandt andet en drastisk og hurtig reduktion af udslippet af drivhusgasser – på linje med Paris-aftalens mål om at begrænse den globale opvarmning til 1,5 grader i det her århundrede. Vi betragter klimakrisen som en beslutningskrise i samfundet. Vi har allerede teknologierne og ressourcerne til at omstille samfundet, men vi træffer ikke de rigtige beslutninger hurtigt nok. Derfor støtter vi projekter, der lægger pres på beslutningstagere – for eksempel politikere og investorer – for at øge ambitionerne,” siger Brian Valbjørn Sørensen.

I forlængelse af missionen om at adressere de grundlæggende årsager til klimaforandringer er ét af KR Foundations programområder fokuseret på finansieringen af fossile selskaber og projekter. Her ønsker fonden at medvirke til, at stater, banker og andre store finansielle aktører stopper med at finansiere nye projekter, der trækker olie, gas og kul op fra undergrunden.

”Et eksempel på en organisation, KR Foundation har støttet i det programområde, er den britiske tænketank Carbon Tracker. Den laver analyser af, hvilke klimakonsekvenser forskellige investeringer har, og hvilke risici, der er forbundet til dem. Det er folk, der selv har arbejdet mange år i den finansielle sektor, og som derfor kan tale direkte til investorer og aktionærer og fremme fortællingen om, hvorfor det er en rigtig god idé at trække sine penge ud af de fossile brændsler,” forklarer Brian Valbjørn Sørensen.

I et andet programområde har KR Foundation fokus på reklamebranchens klimaansvar. Her støtter fonden blandt andre organisationen InfluenceMap, der kortlægger olieselskaber og andre virksomheders greenwashing og lobbyaktiviteter.

”Fællesnævneren for de projekter og organisationer, vi støtter, er, at de har et skarpt blik for, hvordan man skaber systemiske forandringer og ofte er i en unik position til at nå de mennesker, der kan skubbe på for, at den forandring sker,” siger Brian Valbjørn Sørensen.

Bør gå ind i aktive partnerskaber

Bæredygtighedsekspert Tania Ellis, der er stifter af og direktør i The Social Business Company, har i 19 år blandt andet rådgivet og undervist virksomheder og organisationer i, hvordan de skal forsøge at skabe værdi for både samfund og bundlinje – det, hun kalder krydsfeltet mellem at tjene godt og gøre godt.

Tania Ellis er forfatter til én af de første bøger om social innovation, ‘De Nye Pionerer – om sociale innovatører, der skaber vækst, værdi og en bedre verden’, som udkom i Danmark i 2006 og internationalt fire år senere. Når Tania Ellis kigger på fondenes bæredygtighedsfokus i relation til uddelinger, mener hun, at fondene bør tænke mere over, hvad der kan have en effekt både på kort sigt og på langt sigt.

”Vil de gøre en forskel på bæredygtighedsagendaen, kan de blandt andet katalytisk prøve at adressere nogle af hovedårsagerne til de udfordringer og behov, vi lige nu står med i samfundet. Dette vil ofte kræve mere af fonden end en donation, for eksempel i form af engagement i aktive partnerskaber med flere aktører fra økosystemet omkring det konkrete behov eller samfundsudfordring,” siger Tania Ellis.

Der er også plads til nytænkning i måden, fondene forvalter deres investeringer på, mener hun.

”Det vil give fondene utrolig meget troværdighed, hvis deres formål og fundats i endnu højere grad begynder at blive afspejlet i den måde, de vælger at investere på. De kan tage et mere aktivt ejerskab og derigennem påvirke blandt andet bæredygtighedsagendaen, og erfaringerne fra de senere år er, at hvis du vil have det bedst mulige afkast, skal du netop

investere ansvarligt og bæredygtigt. Det er ikke længere hinandens modsætninger, men derimod hinandens forudsætninger,” fastslår Tania Ellis.

Kan gøre forskel med tålmodige penge

Fondenes bedste mulighed for at kunne gøre en afgørende forskel inden for bæredygtighedsagendaen hænger snævert sammen med den tålmodighed, som de kan tillade sig at have i modsætning til private virksomheder og offentlige partnere.

”Når vi taler bæredygtighed og regenerative løsninger, er det ofte noget, der kræver et langt, sejt træk, og dér kommer de kommercielle virksomheder tit til kort, fordi de ligger under for bundlinjetænkning og skal levere en solid business case med et kortsigtet afkast. Derfor har fondene en særlig mulighed for at gøre en forskel med uddelinger af midler til langsigtede projekter. Fondene har tålmodige penge, og hvis der er noget, vi har brug for, er det lige præcis tålmodige penge for at løse nogle af de store samfundsudfordringer, vi står over for,” siger Tania Ellis.

Hun mener, at fondene kan indtage rollen som igangsætter af 'R&D Labs' (Research & Development Labs), hvor nogle af sektorens tålmodige penge bliver kanaliseret ud på ukendt territorium for at prøve nye løsninger af som tæt alliancepartner med virksomheder og organisationer, men også i samarbejder med den offentlige sektor.

”Efterhånden bliver den offentlige sektor mere og mere drevet som en virksomhed med bundlinjetænkning, performance-kultur og utålmodighed, så også her kan fondene virkelig spille en betydningsfuld rolle i forhold til at skyde penge ind i langsigtede, bæredygtige projekter i kommunerne, for eksempel som investor i sociale og grønne obligationer, social and green impact bonds,” siger Tania Ellis.

- Hvordan sikrer ledelserne og bestyrelserne i fondene sig, at deres indsatser gør en reel forskel inden for bæredygtighed og ikke bare bliver fine ord i skåltaler og årsrapporter?

”Når man som fond eller virksomhed tænker bæredygtighed og ansvarlighed ind som en del af forretningen for at kunne forny sin *license to operate*, er det enormt vigtigt, at man prioriterer at måle effekten af det, man gør. Der er kommet mange måleinstrumenter, som kan bruges til at måle på impact inden for både det sociale og miljømæssige, og de instrumenter kan fondene anvende til at synliggøre effekten af deres donationer,” siger Tania Ellis.

Fondene skal samtidig være opmærksomme på, at man ikke altid kan måle på effekt, tilføjer hun.

”Måleværktøjer skal vælges med omhu. Og når vi taler bæredygtighed, kan man i nogle tilfælde med større, langsigtede projekter måske først se den reelle effekt om 20 år. Derfor er det rigtigste nogle gange på den korte bane at måle på antallet, størrelsen eller de kortsigtede resultater af de aktiviteter, man sætter i gang eller giver penge til,” mener Tania Ellis.

Skal have det lange lys på

Majken Schultz fra Carlsbergfondet erkender, at når bæredygtighed for eksempel er på dagsordenen ved Fondenes Dag, skal man være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis kan drages direkte paralleller mellem fondenes måde at tænke bæredygtighed.

”Bæredygtighed betyder helt sikkert ikke det samme for alle, der kommer og diskuterer emnet på Fondenes Dag, og der er stor forskel på fondenes tilgang til bæredygtighed. I Carlsbergfondet er det unikt, at vi har en del af kulturarven og en ejendomsportefølje, som vi bruger mange penge på at sikre for kommende generationer – de privilegier er der jo ikke mange andre fonde, der har,” siger Majken Schultz.

Generelt fylder den klimamæssige bæredygtighed meget for de fleste fonde, mener hun, men for mange fylder bæredygtige investeringer og en bæredygtig økonomi også mere og mere. Som Majken Schultz udtrykker det:

”Det er jo nemt at blive utroligt populær ved at bruge alle pengene, mens man selv sidder og træffer beslutninger, men det er også enormt vigtigt at have det lange, ansvarlige blik på fondens økonomi.”

Majken Schultz understreger samtidig, at trods økonomisk krise og buldrende inflation vil der ikke blive slækket på bæredygtighedsambitionerne i Carlsbergfondet. Og samme tilgang håber hun, at resten af fondssektoren har.

”Vi er nødt til fortsat at have det lange lys på – det har vi lært af vores grundlægger. Og min holdning er, at vi i fondene i hårde tider har en særlig vigtig rolle med at holde fast, dels fordi vi er privilegerede med at have et godt økonomisk udgangspunkt og dels fordi vi er her på den lange bane,” siger Majken Schultz.